

τῆς μεγάλης ἀρχαιότητος τῆς γαλατικῆς μεταναστεύσεως.

Μακροὶ αἰῶνες ποιμενικοῦ βίου εἶχον προηγηθῆ τοῦ χωρισμοῦ τῶν γλωσσῶν. Τὰ ὀνόματα τοῦ ποιμνίου, τοῦ βοῦς, τοῦ προβάτου, τοῦ χοίρου, τοῦ κυνός, τοῦ βοσκοῦ καὶ τῆς νομῆς, τῆς μάνδρας καὶ τοῦ σταύλου, τοῦ κρέατος, τοῦ ἐρίου, τοῦ γάλακτος, τοῦ βουτύρου, τοῦ τυροῦ παρουσιάζουσι καταπληκτικὰς ὁμοιότητας· καὶ ἐκ τούτων παράγονται αἱ λέξεις αἱ σημαντικαὶ τοῦ πλούτου, τῆς κτήσεως, τῆς οἰκογενείας, τῆς νεάνιδος, τοῦ οἰκοδεσπότου, τοῦ ξένου. Ὁ ταῦρος καὶ ἡ δάμαλς εἰσι τὰ κυριώτερα ὄρῳντα πρόσωπα τῶν μύθων, τὸ ἄθλον τῶν μεταξὺ ἡλίου καὶ νεφῶν, κεραυνῶ καὶ ἀνέμων. Καίπερ ποιμένες οἱ Ἄριοι, δὲν ἦσαν πλέον νομάδες· ἐγίνωσκον τὴν κριθήν, τὴν ἄρσιν, τὴν σποράν, τὸ ἄροτρον, τὴν ἄλωσιν, τὸ ἄλευρον, ἴσως δὲ καὶ τὸν ἄρτον· ἔτρωγον ζωμὸν (!) καὶ ἔπινον ἐξυμωμένα ποτὰ, ὑδρόμελι, ἴσως δὲ καὶ οἶνον. Εὐνόητον ὅτι ἐνταῦθα ἀναφέρομεν ἀπλῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν σοφῶν καὶ εὐτυνειδῶντων γλωσσολογικῶν ἀντιπαραθέσεων, ἃς περιέχει τὸ ὀγκῶδες σύγγραμμα τοῦ κ. Πικτέ. Ἀλλὰ καὶ ἐν γένει τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα δὲν φαίνονται ἡμῖν διαμφισβητήσιμα. Ἀρκεῖ μόνον ν' ἀναφέρωμεν τὴν ῥίζαν αρ, ἐξ ἧς παράγονται πᾶσαι αἱ λέξεις τῆς ἀρόσεως, κατὰ δὲ τὸν Kühn καὶ τὸν Müller καὶ ἡ ἐπωνυμία αὕτη τῶν Ἀρίων· ἀλλ' ἡ λέξις αὕτη ἐπιδέχεται καὶ ἄλλας ἐξηγήσεις.

Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἄρματος, τοῦ ἄξονος καὶ τοῦ ζυγοῦ εἶχεν ἀνάγκην τῆς χρήσεως ἐγκοπέως, σφηνός, πελέκειος, μαχαίρας. Ὑπῆρχον τέκτονες καὶ σιδηρουργοί. Ὁ ἄκμων ἦν ἐκ πέτρας. Ἐξ οὐδενὸς δύναται νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ἐγίνωσκετο ἡ τέξις τοῦ σιδήρου, ἐνῷ οὐδεμία ὑπολείπεται ἀμφιβολία περὶ τῆς γνώσεως τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου καὶ τῆς χρήσεως τοῦ χαλκοῦ. Ἡ βιομηχανία δὲν προέβαινε πέραν σκαιᾶς τινος κλώσεως καὶ ὑφάνσεως. Τὸ ἐνδυμα τὴν ἐξῆρχιμμένον· οἱ πόδες ἔφερον ὑποδήματα, κῶν δυσχερὲς νὰ ὀρισθῇ τὸ σχῆμα· δακτύλια καὶ φέλλια ἐκόσμουσαν τοὺς καρπούς καὶ τὸν λαιμόν.

Οἱ Ἄριοι ἐγίνωσκον βεβαίως τὴν κατασκευὴν ἢ μᾶλλον τὴν διόρυξιν τῶν λέμβων· τὸ ὄνομα τῆς νηὸς καὶ τῆς κώπης εἰσι τοσοῦτον ἀρχαῖα ὥς ν καὶ αἱ γλῶσσαι· ἀλλὰ περὶ ἱστοῦ, περὶ ἱστιῦ, περὶ τρόπιδος οὐδ' ἶχνος ὑπάρχει. Ἡ θάλασσα ἦν ἀγνωστος ἢ ἀφετηρία, ἡ δὲ νκυτιλία ἐγίνετο ἐπὶ ποταμῶν μόνον καὶ λιμνῶν. Ἀλλως δ' ἀνάγκη ἦν πλοίων

πρὸς διέβασιν τῆς γεφυροποιίας ἐν τῇ νηπιότητι διατελούσης, ἢ μᾶλλον μήπω ἐπινοηθεῖσιν τῶν γεφυρῶν. (Ἐπεταὶ τὸ τέλος).

## ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΩΝΗ

### ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΣΠΑΤΑΙ

### ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

(Συνέχεια· ἴδε ἀριθ. 47).

Ὅτι μὲν πρώτη κοιτὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀρχικὴ ἐστὶα τοῦ παναρχαίου πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ γηραιὰ μήτηρ πάντων τῶν θρησκευμάτων ὑπῆρξεν ἡ Ἀσία κατὰ πρῶτον λόγον καὶ ἡ Αἴγυπτος κατὰ δεύτερον, τοῦτο τοῖς πᾶσι γνωστὸν καὶ ἀναμφισβήτητόν ἐστιν. Ὅτι δὲ τῶν πολλαπλῶν τούτων ἀγαθῶν τοῦ ἀνατολικοῦ φωτὸς μετέδωκεν ἡ πρεσβυτέρα Ἀνατολή ἐν τοῖς παναρχαίοις χρόνοις διὰ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τῇ νεωτέρᾳ ἀδελφῇ Εὐρώπῃ, καὶ τοῦτο οὐδόλως δύναται τις εὐλόγως ν' ἀπαρνηθῇ σήμερον, ὅτε ἡ ἐπιστήμη τοσαύτας ἐποιήσατο προόδους ἐν τῇ γνώσει τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων καὶ ἐν τῇ συγκρίσει αὐτῶν πρὸς τὰ τῆς Εὐρώπης.

Ἡ δὲ ἱστορία διδάσκει ἡμᾶς ὅτι σταθμοὶ μὲν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ πορεῖᾳ τῆς πνευματικῆς ταύτης μεταναστεύσεως καὶ μεταφυτεύσεως εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπῆρξαν αἱ μεταξὺ τῆς ἀσιατικῆς παραλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος κείμεναι νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, γέφυρα δὲ τῆς ἐκ τούτων εἰς τὴν Εὐρώπην μεταβάσεως καὶ φιλοξενος χώρα τῆς ἀναπτύξεως, ἀναπλάσεως καὶ τελειοποιήσεως τοῦ νηπιώδους ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ ἀναμφισβητήτως ὑπῆρξεν ἡ Ἑλλάς.

Ἐκ τούτων τοίνυν τῶν ὀλίγων ἀρκούντως ὑποδηλοῦται ὅτι ἀπὸ τῶν παναρχαιότατων χρόνων, τῶν ἀρχῶν τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος ἀποικοὶ ξένοι ὑπὸ διάφορα ὀνόματα ἐξ ἀπωτάτων χωρῶν ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα, πολιτισμοῦ σπέρματα συγκαμίζοντες τοῖς βρεβάrais κατοίκοις αὐτῆς καὶ διάφοροι ἀσιατικαὶ φυλαὶ, οἷον Φρύγες, Φοίνικες, Λυδοὶ, Κᾶρες καὶ Λύκιοι ἐγκατεστάθησαν ἐν ταῖς νήσοις καὶ ταῖς παραλίαις τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἔφερον τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς αὐτάς, ἐκ τῶν ὁποίων βραχύτερον ἐξεδιώχθησαν καὶ ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὴν Ἀσίαν.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, λίαν ἄπορον φαίνεται μοι ὅτι ὁ κ. Köhler πάντα τὰ λοιπὰ φύλα χαίρειν εἰάτας, ἀποκλειστικῶς τοῖς Κεραιὶν ἀπένειμε τοὺς



τάφους τῶν Μυκηναίων καὶ τῆς Σπάτας, ἐπὶ ἀμφι-  
βόλων καὶ ἀντιφατικῶν ἀποδείξεων τὴν ἑαυτοῦ κρίσιν  
στηρίζας.

Ἀλλὰ τοῦτο ποιήσας ἐπίστευσεν ἄρα γε ἐν συν-  
ειδήσει ὅτι οὐδόλως ὤφειλε νὰ ἐρευνήσῃ καὶ πιστο-  
ποιήσῃ τίνες οἱ Κᾶρες, τίς ἡ τέχνη, τίς ἡ γλῶσσα  
καὶ τίνες αἱ σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς τέως κατοί-  
κους τῆς Ἑλλάδος; Βεβαίως δύναται τις νὰ ἀπο-  
κριθῇ εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὁμῳ περιπτώσει ὑποτίθεται ὅτι ἡ  
ὥς γνωστὰ τοῖς ἀναγνώσταις ὑπέλαβε τὰ περὶ  
Καρῶν καὶ ἐπομένως πάντα λόγον περιττὸν ἐθεώ-  
ρησεν, ἡ ὥς ἀδέσβια καὶ δυσεξέλεγκτα νομίσας ἀπέ-  
φυγε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν βᾶσανον τῆς κριτικῆς καὶ  
ἐκπληρώσῃ καθῆκον ἐπιστημονικὸν ὑπὸ τῆς φύσεως  
τοῦ ζητήματος ἐπιβαλλόμενον. Ὅτι μὲν τὸ πρῶτον  
στερεῖται πάσης ἀληθείας, ὁμοφώνως ὁμολογοῦσι  
πάντες οἱ νεώτεροι οἱ συντόμως ἐρευνήσαντες περὶ  
αὐτῶν καὶ ἀποπειραθέντες νὰ διασαφηνίσωσι τὰ  
κατ' αὐτοὺς, ὧν δύο μόνον τὴν ὁμολογίαν καὶ μαρ-  
τυρίαν ἐπικαλούμενος παρεμβάλλω ἐνταῦθα, τὴν τοῦ  
Hoeck διαβρίδην ἀποφαινομένου «Woher diess  
Volk ursprünglich stammte, darüber kann es  
nur Vermuthungen, geben». καὶ τὴν τοῦ πε-  
ριωνύμου ἱστορικοῦ M. Duncker, ὅστις ἐν τῇ ἀρ-  
τίως δημοσιευθείσῃ πέμπτῃ ἐκδόσει τοῦ α' τόμου  
τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ἐξετάζων τὰ περὶ  
Καρῶν ἀπροκαλύπτως ὁμολογεῖ ἐν ὀλίγαις λέξεσι  
«Abkunft und Art der Karer vermögen wir  
nicht sicher festzustellen obwohl Herodot  
behauptet», ὅτι δὲ καὶ τῶν ἀρχαίων αἱ περισω-  
θεῖσαι ἡμῖν πληροφορίες περὶ τῶν Καρῶν ἐλλιπεῖς,  
ἀδέσβιοι καὶ ἐν πολλοῖς ἀντιφατικαί· εἰσιν, τοῦτο  
κατωτέρω δηλωθήσεται.

Ἐν τούτοις παρατηρητέον ἐν παρόδῳ ὅτι ὁ κ.  
Köhler πρὸς ἐπιβεβαίωσιν καὶ ὑποστήριξιν τῆς  
ἐποικίσεως καὶ ἐγκαταστάσεως βαρβάρων ἀσιατικῶν  
φυλῶν ἐν Ἀττικῇ ἐπικαλεῖται, πλὴν τῆς μαρτυρίας  
τοῦ Στράβωνος, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύ-  
της καὶ τὰ ὀνόματα τῶν λόφων καὶ ὀρέων τῆς Ἀτ-  
τικῆς, ἧτοι τοῦ Λυκαβηττοῦ, τοῦ Ὑμηττοῦ, τοῦ  
Βριλησσοῦ καὶ τοῦ Ἀρδηττοῦ, ἀναποδείκτως διατει-  
νόμενος ὅτι ταῦτα βαρβαρικὰ ὄντα δὲν δύνανται νὰ  
ἐξηγηθῶσι ὀρθῶς ἐκ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, καθ' ὅσον  
μάλιστα συμφωνοῦσι πρὸς πολυάριθμα τοπικὰ ὀνό-  
ματα ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ ἰδίως ἐν τῇ Καρίᾳ  
ἀπαντῶντα, κατὰ τινα μαρτυρίαν τοῦ Κεϊπέρτου,  
ὧν ἐν καὶ μόνον ἀναφέρει περὶ τοῦ Ὑμηττοῦ, λέγων

ὅτι ἐν Καρίᾳ ὑπῆρχε πόλεως κοινότης ἡ φυλὴ τις  
καλουμένη Ὑμηττιοί.

Μὴ δυνάμενος νὰ πείσῃ ἑμαυτὸν περὶ τῆς ἀλη-  
θείας καὶ ὀρθότητος τῆς ἀποφάνσεως ταύτης τοῦ  
σοφοῦ ἀρχαιολόγου, ὅστις δι' ἑνὸς καὶ μόνου τυχαίου  
παραδείγματος τοῦ Hymettier πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ  
ὡς βαρβαρικὰ τὰ ἀττικὰ ὀνόματα, ἀκλόνητος ἐμμένω  
ἐν τῇ πεποιθήσει μου ὅτι ταῦτα κατὰ τε τὴν ῥίζαν  
καὶ οὐσίαν ἐλληνικά· εἰσι καὶ οὐχὶ βαρβαρικὰ καρικὰ.  
Πρῶτον μὲν γὰρ ἡ λέξις Λυκαβηττός ἐδόθη τῷ ἀπέ-  
ναντι τῶν Ἀθηναίων κειμένῳ λόφῳ διὰ τὴν πληθὺν  
τῶν ἐν αὐτῷ διαιτωμένων λύκων ἐν τοῖς ἀρχαίοις  
χρόνοις κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ λεξικογράφου Ἡου-  
χίου «Λυκαβηττός διὰ τὸ λύκοις πληθύειν οὕτω  
εἴρηται»· τὴν ἐρμηνείαν καὶ σημασίαν ταύτην τῆς  
λέξεως ἀπεδέξατο καὶ τῶν νεωτέρων τις ὁ J. Fabre  
d'Enviu ἐν τῇ «Onomatologie de la géogra-  
phie grecque» ἐνθα λέγει «Lycabettus (ὁ Λυκα-  
βηττός = le vallon-du loup, λύκος, βῆσος, βησ-  
σίης, rempli de vallon». Ἐπειδὴ ὁμῳ τὴν γνώ-  
μην ταύτην τοῦ Ἡουχίου οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἀρχαίων  
ἀναφέρει, οὐδὲ τῶν νεωτέρων τις παραδέχεται, ἀδύ-  
νατος ἀποβαίνει ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς καίπερ ἐλέγ-  
χούσης τὴν ἐλληνικὴν τοῦ ὀνόματος καταγωγὴν.  
Λίαν ἄπορον δὲ φαίνεται μοι ὅτι ὁ κ. Köhler εἴτε  
παρασυρθεὶς ὑπὸ τῶν εἰκοτολογιῶν τοῦ Κεϊπέρτου  
εἴτε προκατειλημμένος ὑπὲρ τῶν προσφιλῶν αὐτῷ  
Καρῶν, ἀπέσχε νὰ ἐρευνήσῃ καὶ εὗρῃ τὴν ἀλήθειαν  
περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πολυθρυλήτου παρὰ τοῖς  
ἀρχαίοις Λυκαβηττοῦ· ὅτι δὲ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα  
πρόδηλον γίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων. Οἱ δεινότεροι  
τῶν φιλολόγων, ἀρχαιολόγων, γραμματικῶν καὶ  
γλωσσολόγων, ἐρίζοντας περὶ τῆς θέσεως τοῦ Λυκα-  
βηττοῦ καὶ τῆς διακρίσεως ἀπὸ τοῦ Ἀνχέσμου,  
ἠναγκάσθησαν πρὸς λύσιν τοῦ τοπογραφικοῦ ζητή-  
ματος νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὴν βᾶσανον τῆς κριτικῆς  
τὴν σημασίαν καὶ ἱστορίαν τῆς λέξεως, δύο μάλιστα  
αὐτῶν ὁ Forchhammer καὶ ὁ Müller, καὶ μα-  
κρὰς ἀντήλλαξαν ἐπιστολάς κατὰ τὸ 1833, ἀπο-  
κλειστικῶς περὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ πραγματευομένας,  
ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐξ Ἀθηναίων, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ Γοτ-  
τίγγης ἔγραψεν· ἀμφότεροι δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς  
ταυτότητος τοῦ Λυκαβηττοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Γεωρ-  
γίου ὁμοφώνως ὁμολογοῦσιν ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ λη-  
φθὲν ἐκ τοῦ πράγματός ἐστιν ἐλληνικόν, ἐλληνικώ-  
τατον καὶ οὐχὶ καρικόν, ὡς διατείνεται ὁ κ. Köhler.  
Πρὸς πίστωσιν δὲ τῶν λεγομένων διπλᾶς προσάγουσιν  
ἀποδείξεις ἐτυμολογικὰς καὶ μαθηματικὰς, ἡ ὀρθό-



τερον ἀστρονομικὰς, ἀνεπιδέκτους ἀμφιβολίας τινός, διδάσκοντες ὅτι ἡ λέξις Λυκαθηττός σημαίνουσα τὸν τόπον, ἐν ᾧ γίνεται τὸ ὑπὸ τῆς ρίζης δηλούμενον, παράγεται ἐκ τῆς λέξεως Λυκάθας, ἥτις καὶ Λυκαθάτης ἀπαντᾷ κατὰ τὸν Lobeik εἰς Φρύγιον· αὕτη δὲ ἐπανελημμένως μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ ἐπεκράτησεν ἐν Ἀρχαίᾳ καὶ εὐρηται ἐν ἐπιγραφαῖς ἑλληνικαῖς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὁ Forchhammer δισχυρίζεται ὅτι οὐ μόνον τὸ ὄνομα Λυκαθηττός ἔδωκαν τῷ λόφῳ οἱ ἀρχαῖοι τῆς Ἀττικῆς κάτοικοι Πελασγοί, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ εἰς ἡττός καὶ ἡσσός λήγοντα ὀνόματα πελασγικά εἰσιν. Οἱ δὲ ἀνατόμοι τῆς λέξεως Λυκάθας Bekker, Lobeck, Döderlein, Voss, Müller, Weleker, Benfey, Bopp, Leak, Wachsmuth καὶ Curtius ὑποστηρίζουσιν ὅτι αἱ λέξεις Λυκάθας, Λυκαθηττός καὶ Λυκόφως βάσιν ἔχουσι τὴν λέξιν λύκη, σημαίνουσαν τὸ λυκαυγὲς κατὰ τὴν ῥητὴν μαρτυρίαν τοῦ Μακροβίου «*prisei graecorum primam lucem, quae praecedit solis exortus, λύκην appellaverum*». Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρῶτον τῆς ἡμέρας φῶς, ἦτοι ἡ λύκη, ἐντεῦθεν ἔβαινε καὶ ἐφαίνετο, διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ λόφος Λυκαθηττός. Καὶ αὕτη μὲν ἐστὶν ἡ ἐτυμολογικὴ ἀπόδειξις τοῦ ὀνόματος. Μαθηματικῶς δὲ καὶ ἀστρονομικῶς ἐφημίζετο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ Λυκαθηττός διότι ἦν εἰς τῶν περιωνύμων τῆς ἀρχαιότητος λόφων, ἐν οἷς ἐμορφώθησαν ἐπίσημοι ἀστρονόμοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοφράστου «*Ἔστι γὰρ αἰεὶ τινα λαθεῖν τοιοῦτον γινώμονα· καὶ ἐστὶ σαφέστατα σημεῖα τὰ ἀπὸ τούτων. Διὸ καὶ ἀγαθοὶ γεγέννηται κατὰ τόπους τινὰς ἀστρονόμοι ἔνιοι, οἷον Μαιτρικέτας ἐν Μεθύμνῃ ἀπὸ τοῦ Λεπετύμνου καὶ Κλεόστρατος ἐν Τενέδῳ ἀπὸ τῆς Ἰδῆς καὶ Φαιινός Ἀθήνησιν ἀπὸ τοῦ Λυκαθηττοῦ τὰ περὶ τὰς τροπὰς συνεῖδε, πρὸ οὗ Μέτων ἀκούσας, τὸν τοῦ ἐνδὸς δέοντα εἰκοσὶν ἑκαυτῶν συνέταξεν. Ἦν δὲ ὁ μὲν Φαιινός μέτοικος Ἀθήνησιν, ὁ δὲ Μέτων Ἀθηναῖος*». Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἐπὶ τοῦ Λυκαθηττοῦ ὑπῆρχεν ἀκροτάτη κορυφή, ἥτις ἀπετέλει τὸ ὑψηλότετον μέρος τῆς πόλεως ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπεφαίνετο τὸ τῆς ἡμέρας φῶς, τὸ λυκαυγὲς. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς κορυφῆς, ὡς γινώμενος, ὁ μὲν Φαιινός τῷ 437 π. Χ. παρετήρει τὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ μῆκος τοῦ ἡλιακοῦ ἔτους, ὁ δὲ Μέτων ἐρειδόμενος ἐπὶ τῶν ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων τοῦ Φαιινοῦ ἐπενόησε τὸν περιώνυμον ἐννεακαιδεκαετῆ κύκλον· τὴν δὲ σπουδαιότητα τοῦ Λυκαθηττοῦ ὁ λαὸς τῶν

Ἀθηναίων πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων γινώσκων καὶ ὡς ἀρχαιότατον τῆς πόλεως μέρος αὐτὸν θεωρῶν, ἐκ τοῦ πράγματος ὠνόμασε τὸν λόφον Λυκαθηττόν. Τοιοῦτος μὲν ἐστὶν ὁ Ἕλλην Λυκαθηττός, γνήσιος καὶ αὐτόχθων Ἀθηναῖος, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν διαβεβαίωσιν τοσούτων λογάδων ἀνδρῶν, συμπατριωτῶν τοῦ κ. Köhler, ὅστις ἀπεπειράθη οὐ μόνον νὰ ἀφέλῃ τὸν ἑλληνισμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ προβάλῃ ὡς μαρτύριον καὶ τεκμήριον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅτι βάρβαροι Κᾶρες ἐγκατεστάθητάν ποτε ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ κατέλειπον μνημεῖον τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν τὸ ὄνομα τοῦ Λυκαθηττοῦ καὶ ἄλλων τινῶν λόφων καὶ ὄρεων, ἀντὶ νὰ ἀποδείξῃ τοῦναντίον πρῶτον, ὅτι δηλαδὴ ἐγκατεστάθησαν, καὶ εἶτα ὅτι ἔδωκαν τὰ ὀνόματα αὐτά. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέλεγχιν ταύτην βεβαίως πάντῃ περιττὸν ἀποδοκίμει νὰ τραπῇ τις εἰς τὴν ἐρευναν τῶν ὀνομάτων τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ Βριλησσοῦ, οὐχ ἥττον ὁμῶς ἐπάναγκες ἐθεώρητα νὰ προσθέσω δύο λέξεις καὶ περὶ αὐτῶν, τῶν ὁποίων τὸ μὲν ὄνομα τοῦ ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων καθήκοντος ὄρους Ὑμηττοῦ καὶ Ὑμησσοῦ ὡσαύτως ἑλληνικόν ἐστὶ, παραγόμενον ἐκ τοῦ ῥήματος ὕω, ὕμα καὶ σημαῖνον ὄρος βροχῆς, ὡς ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ προμνημονευθεὶς Γάλλος Fabre d'Envieu «*On l'appelait montagne de la pluie (ὕμα, ondée, ὕω)*. Il y avait une statue et un autel de Zeus Ὀμβρίας». Καὶ πράγματι τοιοῦτόν ἐστι τὸ ὄρος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοφράστου «*Ἐπὶ κλειάδι δυσμένη, ἐὰν λάμψῃ κατὰ Πάρνηθα καὶ Βριληττόν καὶ Ὑμηττόν, ἐὰν μὲν ἅπαντα καταλήψῃ, μέγαν χειμῶνα σημαίνει, ἐὰν δὲ τὰ δύο, ἐλάττω, ἐὰν δὲ Πάρνηθα μόνον, εὐδαιμόνιον*», ἄπερ ἀποδεχόμενος καὶ ὁ Λήκ μεθερμηνεύει. Καὶ νῦν δὲ παρατηρεῖται ὅτι, ὅταν νέφη ἐπικρεμασθῶσιν ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ, ἐπίκειται βροχή· τούτοις δὲ σύμφωνα ἱστορεῖ καὶ Πausanias. «*Ἐν Ὑμηττῷ δὲ ἄγαλμα ἐστὶν Ὑμηττίου Διὸς· βωμοὶ δὲ καὶ Ὀμβρίου Διὸς καὶ Ἀπόλλωνός εἰσι προσοφίου*».

Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ λέξις Βριλησσός παράγεται ἐκ τοῦ βρι, βριάω καὶ λᾶς λᾶας συντίθεται κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ d'Envieu «*Brilessus (Βριλησσός ou la montagne très rocheuse, βρι, très, fort, particule inseparable; βριάω, je rends robuste, je multiplie; λᾶς et λᾶας, pierre, rocher), nommé aujourd'hui Turco roumé*». Τοιαύτη μὲν ἡ φύσις καὶ ἡ σημασία τῶν ὀνομάτων τούτων.

Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν δοξασίαν τῶν κκ. Köhler καὶ



Kierpert παραδεχθῶμεν ὅτι πάντα τὰ κύρια ὀνόματα, τὰ καταλήγοντα εἰς σσδς καὶ ττδς, εἰσὶ καρικὰ καὶ βαρβαρικὰ, τότε κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν νὰ ἀποδεχθῶμεν ὡς τοιαῦτα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ποταμῶν, ὀρέων καὶ δῆμων Ἰλισσός, Κηρισός, τῆς Φωκίδος καὶ Κηρισός τῆς Ἀττικῆς, Παρνασσός, Γαργηττός, Σφηττός, Κολυττός, Κηττός, Συπαλλητός καὶ ἄλλα καὶ οὕτω νὰ πληρώσωμεν τὴν Ἀττικὴν καρικῶν καὶ βαρβαρικῶν ὀνομάτων, οὐ μόνον τοπικῶν, ἀλλὰ καὶ δημοτικῶν, πάντοτε μεταγενεστέρων τῆς καρικῆς ἐποχῆς, ὅπερ ἀτοπώτατον ἂν εἶη.

Πρὸς δὲ τούτοις, ἐὰν θελήσωμεν νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὸν καρικὸν καὶ βαρβαρικὸν τοῦτον κανόνα, κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ κ. Köhler καὶ τὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Kierpert, πάντα τὰ εἰς σσδς καὶ ττδς καταλήγοντα κύρια ὀνόματα, τότε ἀναμφισβητήτως πολυάριθμα εὐρίσκουμεν τοιαῦτα ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀπαντῶντα, ὧν ὀλίγα μόνον πρὸς πιστοποίησιν τῶν λεγομένων ἀρκοῦμαι νὰ ἐπισυνάψω ἐνταῦθα, τὰ ἀκόλουθα. Ὑμηττός (κώμη τῆς Βοιωτίας), Τευμησσός (ὄρος Βοιωτίας), Μυκαλησσός (πόλις Βοιωτίας) Λυρνησσός (πόλις τρωϊκῇ), Μερμησσός (ὠπακίως), Μυρμισσός (πόλις περὶ Λάμψακον), Τυλισσός (ὄρος Ἰταλίας), Ὀδησσός (πόλις τοῦ Πόντου), Καθησσός (πόλις θρακικῇ), Ναῖσσός (πόλις Θράκης), Ὀρδησσός (πόλις Δακίας), Σαλμυδησσός (κόλπος τοῦ Πόντου), Βολισσός (πόλις Χίου αἰολικῇ), Λισσός (πόλις Ἰλλυρίας), Ἀγησσός (πόλις Θράκης), Γαρτησσός (πόλις Ἰθρίας), Γαφιασσός (λόφος ἐν Λοκρίδι), γῆν δρῶ καρίζων κατὰ Köhler καὶ Kierpert ἐν μέσαις Ἀθήναις πρὸ τοῦ ἀττικοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τοῦ ἀθηναϊκοῦ Λυκαβηττοῦ!

Κατὰ ταῦτα τοίνυν περιερχόμεθα εἰς τὸ ἄτοπον συμπέρασμα, ὅτι Κᾶρες οὐ μόνον εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀπέφικαν καὶ κατέλειπον ἡμῖν περί τῶν Ἀθηναίων μνημεῖα τῆς ἀποικίσεως αὐτῶν τέσσαρα λόφων καὶ ὀρέων ὀνόματα, πολλὰ ἄλλα ποταμῶν καὶ πλείονα δῆμων τῆς Ἀττικῆς εἰς σσδς καὶ ττδς λήγοντα, ἀλλὰ Κᾶρες ἐν Βοιωτίᾳ, Κᾶρες ἐν Φωκίδι, Κᾶρες ἐν Λοκρίδι, Κᾶρες ἐν Θράκῃ, Κᾶρες ἐν Τροίᾳ, Κᾶρες ἐν Πόντῳ, Κᾶρες ἐν Ἑλλησπόντῳ, Κᾶρες ἐν Δακίᾳ, Κᾶρες ἐν Ἰταλίᾳ, Κᾶρες ἐν Ἰλλυρίᾳ, Κᾶρες ἐν Ἰθρίᾳ καὶ πανταχοῦ Κᾶρες παρίστανται ἡμῖν ἐγκατασταθέντες καὶ δόντες τὰ εἰς σσδς καὶ ττδς ὀνόματα αὐτῶν εἰς λόφους, ὄρη ποταμῶν, κόλπους, κώμας, πόλεις καὶ δῆμους.

Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων, νομίζω, ἱκανῶς ἀποδείκνυται, ὅτι τὸ τεκμήριον τοῦτο τοῦ κ. Köhler περὶ

τῆς εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀποικίσεως καὶ ἐγκαταστάσεως τῶν Καρῶν ἀσθενέστατον καὶ ἀνυπόστατον ἐστὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος. Καὶ ταῦτα λέγω, οὐχ ὅπως ἀναιρέσω τὴν προβαλλομένην εἰκασίαν, ἀλλ' ἵνα ἀποτρέψω τὸν ἀλόγως προστριβόμενον βαρβαρισμὸν τῷ κλασικῷ Λυκαβηττῷ καὶ Ὑμηττῷ, τῶν ὁποίων εἰ ὄντως καρικὰ ἦσαν τὰ ὀνόματα, ἀδύνατον ἦν νὰ ἀνεχθῇ ἡ κλασικὴ ἀρχαιότης καὶ ἡ ἀθηναϊκὴ παντοφύα καὶ λεπτότης ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας βαρβαρικῶς ἀντηχοῦντα εἰς τὰ ὦτα τῶν Ἑλλήνων ἐν μέσαις Ἀθήναις, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πρωικῶν καὶ τοῦ Ὀμήρου τοσούτο ἐμίσουν καὶ ἀπεστρέφοντο τοὺς Κᾶρας, ὥστε τὸ ὄνομα αὐτῶν κατέστη παροιμιῶδες παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν, ὡς μαρτυροῦσι τὰ ἐν Καρὸς αἵσις, ἐν Καρὸς μοίρα, ἐν Καρὶ κίνδυνον, πρὸς Κᾶρα καρίζειν, θύραζε Κᾶρες, καὶ τὰ λοιπὰ.

Μετὰ δὲ τὸ προανάκρουσμα τοῦτο περὶ τῆς τῶν Καρῶν ποιότητος ἀνάγκη νὰ ῥηθῶσιν ὀλίγα περὶ αὐτῶν κατὰ τὰς περισωθείσας ἡμῖν πληροφορίας τῶν ἀρχαίων, τῶν ὁποίων ὁ πατήρ τῆς γεωγραφίας Στράβων καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἱστοροῦσιν ὅτι Φίλιππος τις Θεαγγελεὺς ἐκ Καρίας καταγόμενος ἰδίᾳ περὶ Καρῶν καὶ Λελέγων ἔγραψε σύγγραμμα. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δυστυχῶς ἀπωλέσθη καὶ ἀπεστέρησεν ἡμῖς τῶν πρὸς ὀρθὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν ἀπαιτουμένων εἰδήσεων, ἀνγκυαζόμεθα νὰ καταφύγωμεν εἰς τὰς σποραδικὰς τῶν ἐν παρόδῳ καὶ ἀκροθιγῶς ἀπτομένων τῆς ἱστορίας αὐτῶν ἀρχαίων. Ὅτι δὲ αὗτοι διαφωνοῦσιν ἐν τῷ χαρακτηρισμῷ τῶν Καρῶν, γίνεται ὀφθαλμὸν ἐκ τῶν ἐπομένων.

Ὁ μὲν γὰρ Ὀμήρος μόνον τοὺς Κᾶρας, ὧν πρῶτος μνείαν ποιεῖται, βαρβαροφώνους καλεῖ «Νάστης αὖ Καρῶν ἡγήσατο βαρβαροφώνων», ἥτοι ἀγριοφώνους, διότι τὰ μὲν ἀρσενικὰ θηλυκῶς ἔλεγον, τὰ δὲ θηλυκὰ ἀρσενικῶς, καὶ διακρίνει αὐτοὺς τῶν Λελέγων κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος. Ὁ δὲ Θουκυδίδης ληστὰς ὀνομάζει αὐτοὺς, οἵτινες τὰς πλείστας τῶν νήσων καταλαβόντες ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τοῦ Μίνως. Ὁ δὲ πατήρ τῆς ἱστορίας λέγει ὅτι οἱ Κᾶρες, Λελέγες ὀνομαζόμενοι, εἶχον τὰς νήσους καὶ ὡς ναῦται χρησιμεύοντες τῷ Μίνῳ ἦσαν λογιμώτατοι πάντων ἀνθρώπων «Τὸ καρικὸν ἦν ἔθνος λογιμώτατον τῶν ἐθνῶν ἀπάντων κατὰ τοῦτον ἄμα τὸν χρόνον μακρῶς μάλιστα».

(Ἐπεται τὸ τέλος).